

ПЕДАГОГІЧНИЙ
МУЗЕЙ
УКРАЇНИ

ПЕДАГОГІЧНИЙ
МУЗЕЙ
УКРАЇНИ

ПЕДАГОГІЧНИЙ
МУЗЕЙ
УКРАЇНИ

Деколонізація української педагогічної біографістики

Олександр Міхно

PEDAGOGICAL
MUSEUM
of UKRAINE

PEDAGOGICAL
MUSEUM
of UKRAINE

PEDAGOGICAL
MUSEUM
of UKRAINE

**Деколонізація надає особливого ритму,
властивого новому поколінню людей,
збагачує буття новою мовою і новим
гуманізмом.**

Франц Фанон. Гнані і голодні.

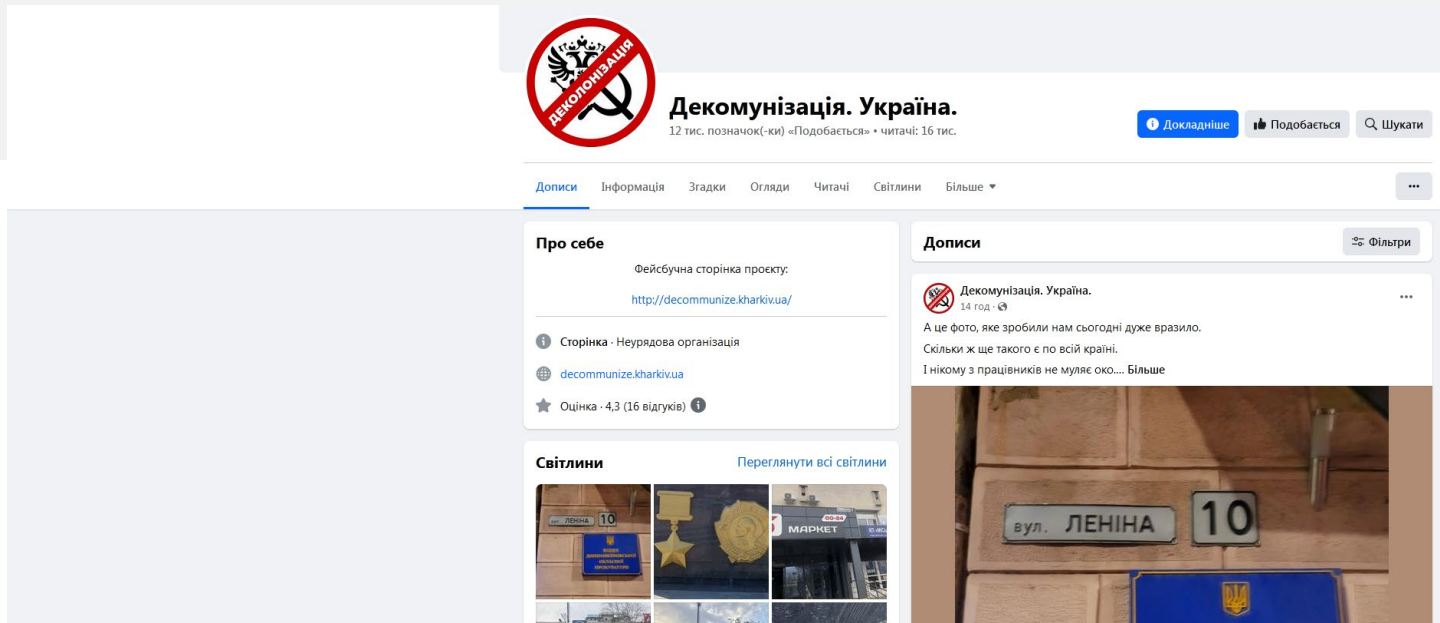
Закони України

«Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного [нацистського] тоталітарного режимів та заборону пропаганди їхньої символіки» [2015]

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/317-19>

«Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії» [2023]

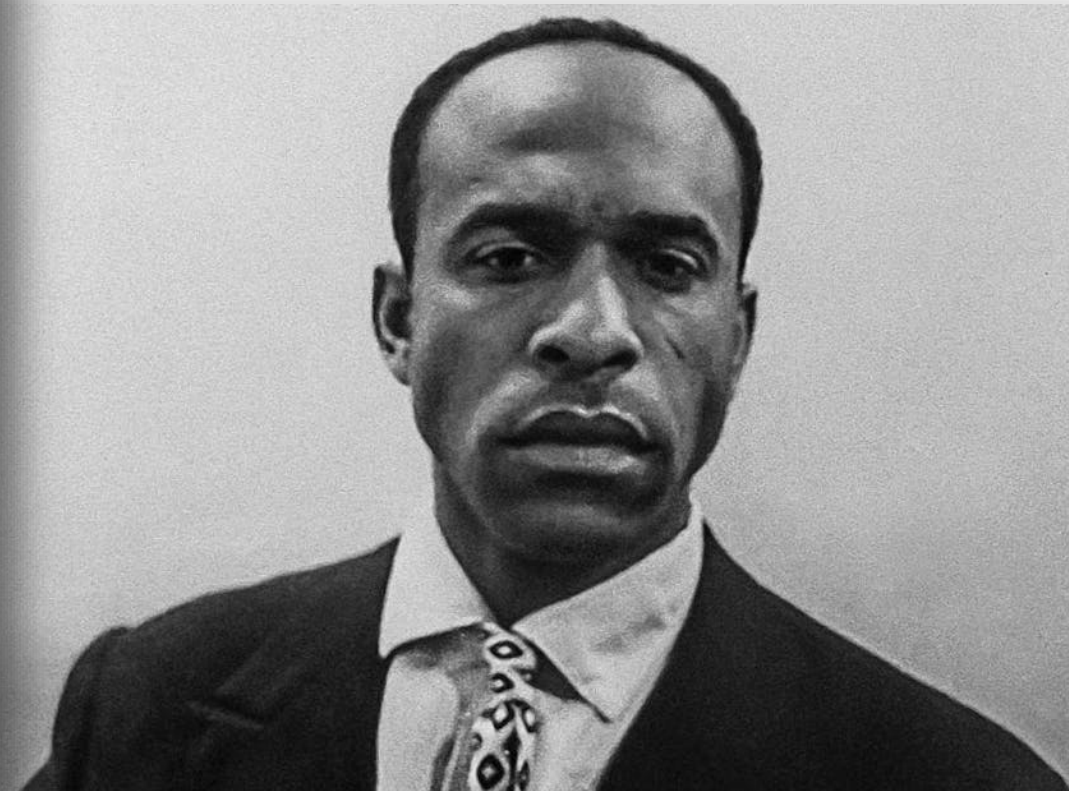
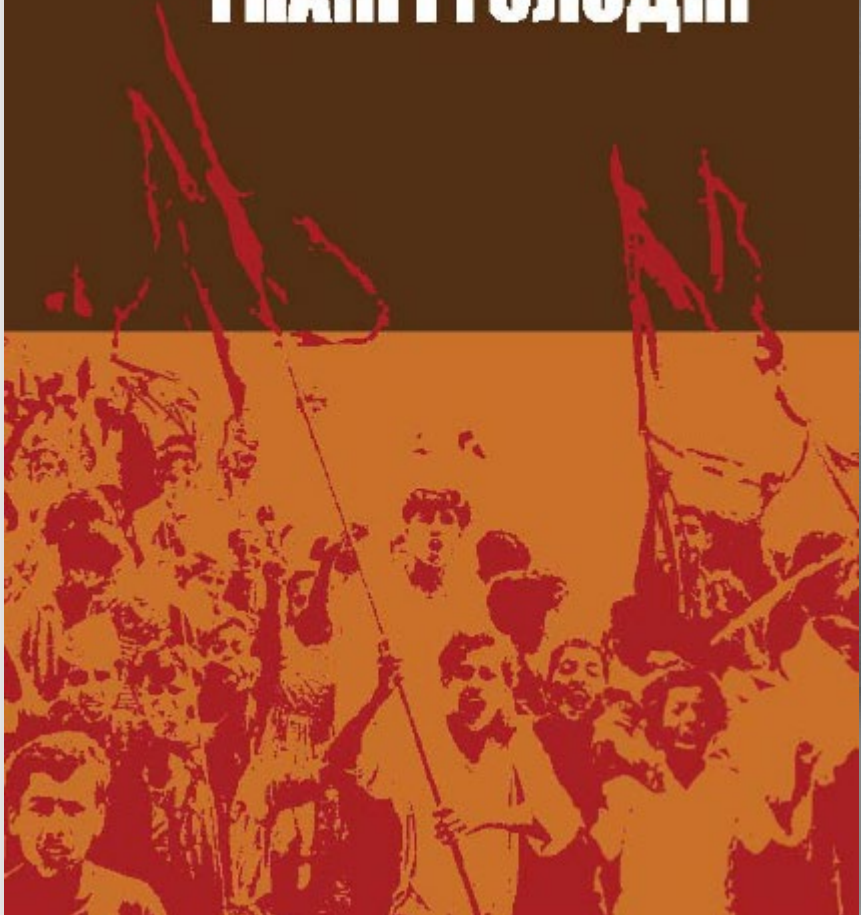
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3005-20>

The screenshot shows the Facebook profile of 'Декомунізація. Україна.' (Decommunization. Ukraine). The profile picture is a red circle with a white hammer and sickle and a red diagonal line through it, with the word 'ДЕКОМУНІЗАЦІЯ' written around it. The page name is 'Декомунізація. Україна.' with 12 thousand likes and 16 thousand followers. The page is categorized as 'Неурядова організація' (Non-governmental organization). The main post is a photo of a wooden door with a street sign that reads 'вул. ЛЕНІНА 10' (Lenin Street 10). The post text says: 'А це фото, яке зробили нам сьогодні дуже вразило. Скільки ж ще такого є по всій країні. І нікому з працівників не муляє око... Більше' (This photo, which we made today, is very shocking. How much of this is there in the whole country. And no one from the staff is bothered by it... More).

ФРАНЦ ФАНОН

ГНАНІ І ГОЛОДНІ

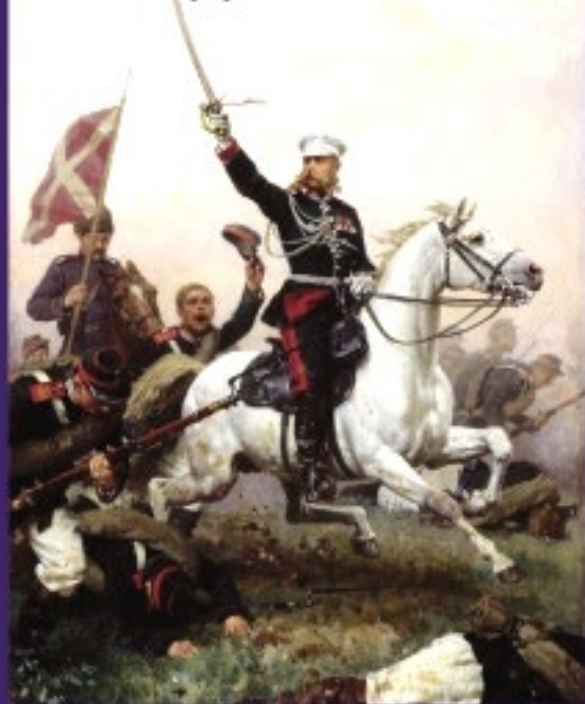
Франц Фанон

[фр. Frantz Omar
Fanon]

[1925—1961],
мартиніканський
психіатр, філософ
та революціонер;
теоретик
деколонізації

Ева М. Томпсон

ТРУБАДУРИ ІМПЕРІЇ

*Російська література
і колоніалізм*

Q

ОСНОВИ

МИРОСЛАВ ШКАНДРІЙ

В ОБИЙМАХ ІМПЕРІЇ

Російська і українська літератури
новітньої доби

ФАКТ
ВИДАВНИЦТВО
Київ · 2004

ПЕДАГОГІЧНИЙ
МУЗЕЙ
УКРАЇНИ

УКРАЇНСЬКА ПЕДАГОГІКА

В ПЕРСОНАЛІЯХ

УКРАЇНСЬКА ПЕДАГОГІКА

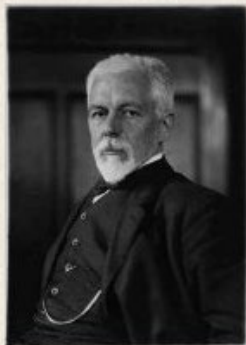
В ПЕРСОНАЛІЯХ

ПЕДАГОГІЧНИЙ
МУЗЕЙ
УКРАЇНИ

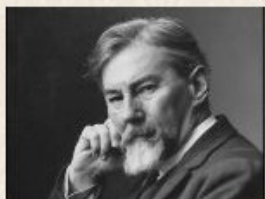
Сухомлинська, О.
(Ред.). (2005). *Українська педагогіка в персоналіях*:
У 2 кн. Київ: Либідь.

Електронний інформаційно-бібліографічний ресурс «Видатні педагоги України та світу»

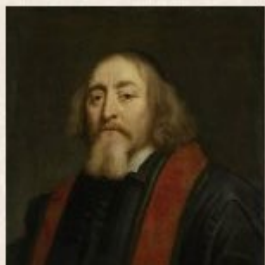
КЕРШЕНШТЕЙНЕР ГЕОРГ

Німецький педагог-реформатор, методист, організатор народної освіти, теоретик громадянського виховання й трудової школи.

КЛАПАРЕД ЕДУАРД

Швейцарський психолог, педагог, лікар-невролог, професор Женевського університету, один із перших дослідників дитячої психології, належить до кола засновників Педагогічного інституту ім. Ж.-Ж. Руссо, представник функціоналізму, продовжувач традицій школи емпіричної психології, співзасновник та редактор журналу «Archives de Psychologie».

КОМЕНСЬКИЙ ЯН АМОС

Чеський педагог-гуманіст, мислитель, основоположник нової педагогічної системи, громадський, державний діяч, автор проекту реформи шведської системи освіти та методики викладання латинської мови, автор фундаментальних праць: «Велика дидактика», «Материнська школа», «Легальна порада про виправлення людських справ», «Видимий

надзвичайно багатогранно, зокрема важливим напрямом є її педагогічний аспект, спрямований на залучення дітей, учнів та студентів до [...]

ПЕДАГОГІЧНИЙ МУЗЕЙ УКРАЇНИ

Національної академії педагогічних наук України

Тарас Шевченко у викладанні музейності України (Добровільний музей України)

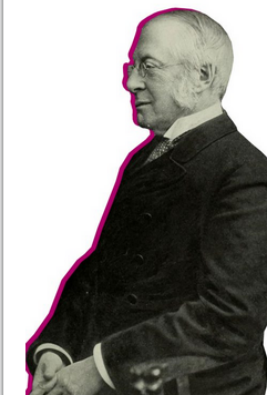
Тарас Шевченко «букар Южноруської» (1881 рік) (Добровільний музей України)

Будівлю музею Тараса Шевченка на Майдані Незалежності

Як Тарас Шевченко стає пророком. У серії «Квіти-майдорак» України»

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра освіти та психолого-педагогічних наук
Центр співпраці та співробітництва
Педагогічний музей України

Тарас Шевченко у царині українського шкільництва
Матеріал сесії Історико-педагогічних студій

Чарльз ЕЛІОТ
[Charles ELLIOT]
1834 – 1926

американський педагог

Наукова сесія історико-педагогічних студій «Тарас Шевченко у царині українського шкільництва»

POSTED ON 6TH MAFPT 2024 BY ADMIN

06.03.2024 відбулася наукова сесія історико-педагогічних студій «Тарас Шевченко у царині українського шкільництва», яку організували викладачі кафедри освітології та психолого-педагогічних факультету педагогічної освіти наук Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (онлайн на платформі Google Meet, 45 учасників). У заході взяли участь науковці Педагогічного музею України з виступами: «Тарас Шевченко й українська освіта: музейно-педагогічний контекст» — Олександр [...]

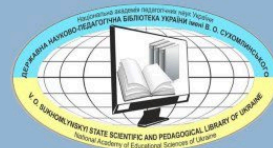
Чарльз Еліот народився 20 березня 1834 в Бостоні, штат Массачусетс. Закінчив Бостонську латинську школу (1849) і Гарвардський університет (1853). З 1854 – викладач математики, у 1858-63 – професор математики та хімії в Гарварді. В наступні два роки вивчав освітні системи європейських країн, використавши для цього спадщину свого діда і невелику поїзку.

ПЕДАГОГІЧНА МАПА КИЄВА

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
ВІДДІЛ ПЕДАГОГІЧНОГО ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВА ТА БІОГРАФІСТИКИ

Н. Д. Полонська-
Василенко
(12.02.1884 – 08.06.1973)

Онлайн-проект
«Ми стоїмо на плечах наших
попередників: Видатні
педагоги-ювіляри»

Вулиця Августина Волошина
вулиця в Солом'янському районі Києва,
місцевість Новокараваєві Дачі

Августин Волошин
(1874-1945),
Президент Карпатської України, політичний,
культурний, релігійний діяч, педагог

Теоретичні контури деколоніального підходу

Поняття	Автор
Деколоніальна педагогіка	De Lissovoy [2010], Menon, Green, Charbonneau, Lehtomäki & Mafi [2021]
Деколоніальність	De Lissovoy [2010], Williams & Bermeo [2020], Menon, Green, Charbonneau, Lehtomäki & Mafi [2021], Bodhi [2022], Matasci [2022]
Діалогічна історіографія	Bodhi [2022]
Епістемологічне насильство	De Lissovoy [2010]
Епістемологічна деколонізація	Bodhi [2022]
Контекстуалізація	Bodhi [2022]

Деколоніальна педагогіка –

освітня концепція, яка виникла в контексті деколонізації та критики впливу колоніалізму на освітні системи.

Основні ідеї:

критика колоніальної історії,
міжкультурне навчання,
рівноправ'я.

Універсально-особлива система координат / universal-particular frameworks

використовується для пояснення того, як колонізатори вирізняли та ієрархізували різні культури, традиції та способи життя у процесі колоніальної домінації.

Універсальне [Universal]:

Основні стандарти та норми: Представлені як універсальні, загальні, абсолютні.

Позначено колонізатором: Відображає погляди, цінності та підходи колонізатора.

Особливе [Particular]:

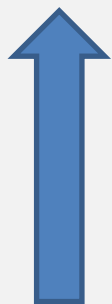
Місцеві, індивідуальні контексти: Особливості культур, традицій та способів життя, які відрізняються від універсальних стандартів.

Позначено колонізованим: Представлене як місцеве, "особливе", але з часом може бути змінене під впливом універсальних норм.

Деколоніальність.

**Універсально-особлива система координат /
universal-particular frameworks**

Універсальне [Universal]

Особливе [Particular]

Акти колоніального насильства:

- геноцид,
- епістеміцид,
- аксіоцид

Епістемологічна деколонізація.

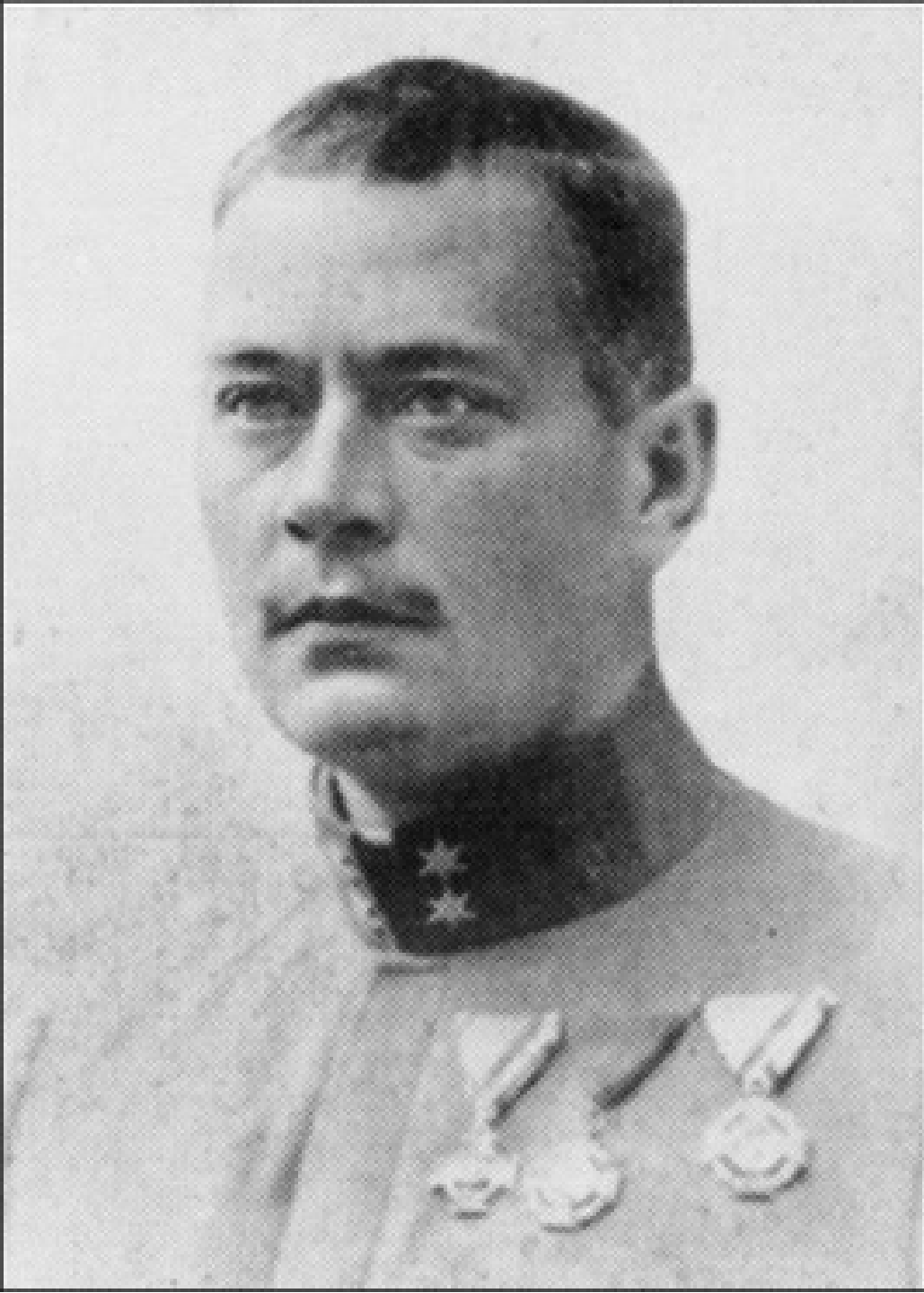
Епістемологічне насильство

- Монополізація знань.
- Колонізація мислення.
- Мовні бар'єри.
- Маніпуляції через культурну асиміляцію.

Епістемологічна деколонізація.

спротив колоніальній епістемології на рівні цінностей,
розвінчання концепції колонізації та протистояння їй.

«Пограничне мислення» [«Border Thinking»]
[Mignolo & Tlostanova].

Михайло Галущинський

[1878–1931]

педагог, військовик, культурно-освітній і громадсько-політичний діяч

Епістемологічна деколонізація.

Внесок у національно-патріотичне виховання.

Теоретичне розроблення теми національного виховання: автор брошури «Національне виховання [статі і замітки]» [1920]

Аркадій Животко

[1890–1948]

педагог, книгознавець, громадський та
політичний діяч

Епістемологічна деколонізація.

Внесок у національно-патріотичне виховання.

Практична організаційно-педагогічна діяльність:
впродовж 1918–25 створив понад 20 дитячих
дошкільних закладів у різних регіонах України, в
яких під опікою перебувало понад 1000 дітей.

Віктор Близнець
[1898–1972]
дитячий письменник

Іванна Блажкевич
[1886–1976]
педагогиня,
дитяча письменниця

Всеволод Нестайко
[1930–2014]
дитячий письменник

Марійка Підгірянкa
[1861–1963]
педагогиня,
дитяча письменниця

Євгенія Ярошинська
[1868–1904]
педагогиня,
дитяча письменниця

Епістемологічна деколонізація.
Внесок у національно-патріотичне виховання.
Літературна творчість: автори творів для дітей

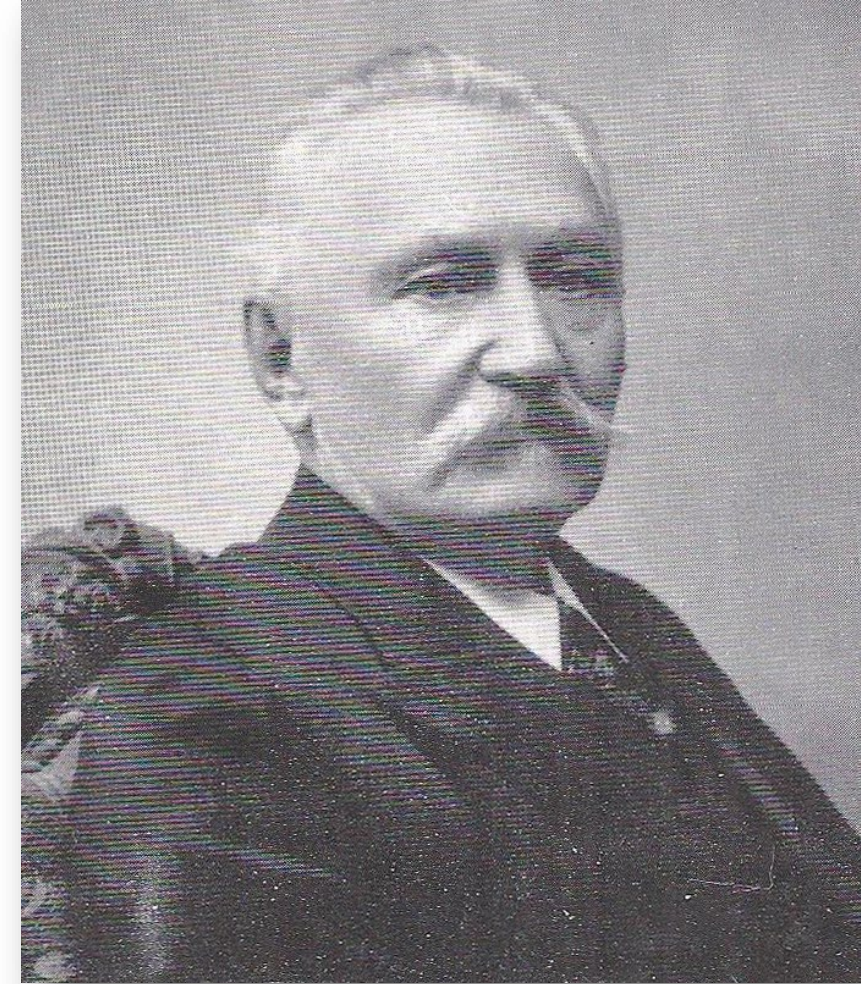

Іван Филипчак [1871–1945], педагог, співорганізатор і директор музею «Бойківщина» [Львівщина]

Панас Луньов [1919–2004], педагог, організатор і керівник Пархомівського історико-художнього музею [Харківщина]

Епістемологічна деколонізація. Внесок у національно-патріотичне виховання.
Музейно-педагогічна діяльність

Анатоль Вахнянин [1841-1908], педагог,
автор підручника з географії [1884]

Іван Верхратський [1846-1919], педагог,
автор підручників з зоології [1895], ботаніки [1905]

Епістемологічна деколонізація. Внесок у національно-патріотичне виховання.
Створення перших українських підручників

Євген Вировий

[1889–1945]

культурно-освітній і громадський діяч, педагог,
видавець

Епістемологічна деколонізація.

Внесок у національно-патріотичне виховання.

**Видання українських підручників та дитячих
книг: засновник і директор «Українського
видавництва в Катеринославі» [1919]**

Олександра Бандура [1917–2010],
педагогиня, фахівчиня з методики
викладання української літератури

Тетяна Бугайко [1898–1972],
педагогиня, фахівчиня з методики
викладання української літератури

Епістемологічна деколонізація. Внесок у національно-патріотичне виховання.
Розроблення методики викладання української мови і літератури

Осип Гермайзе
[1892–1958],
педагог, історик

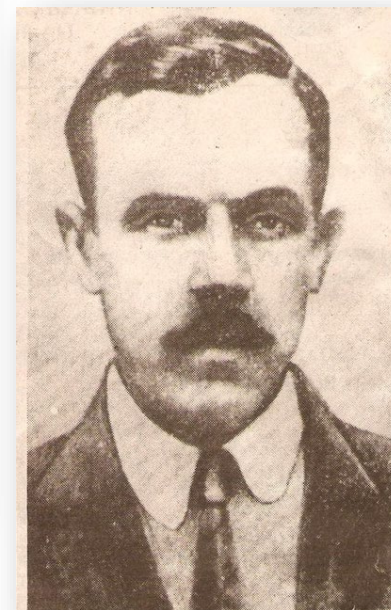
**Павло Молоков-
Журський** [1894–
1937], агроном,
лісовод, геолог,
педагог

Євген Рихлік [1888–
1937], учений-славист,
педагог

Павло Тутковський
[1858–1930],
геолог, географ,
педагог

Олександр Яната
[1888–1938], агроном,
ботанік, педагог

Епістемологічна деколонізація.

Внесок у національно-патріотичне виховання.

Використання краєзнавчого принципу у викладанні

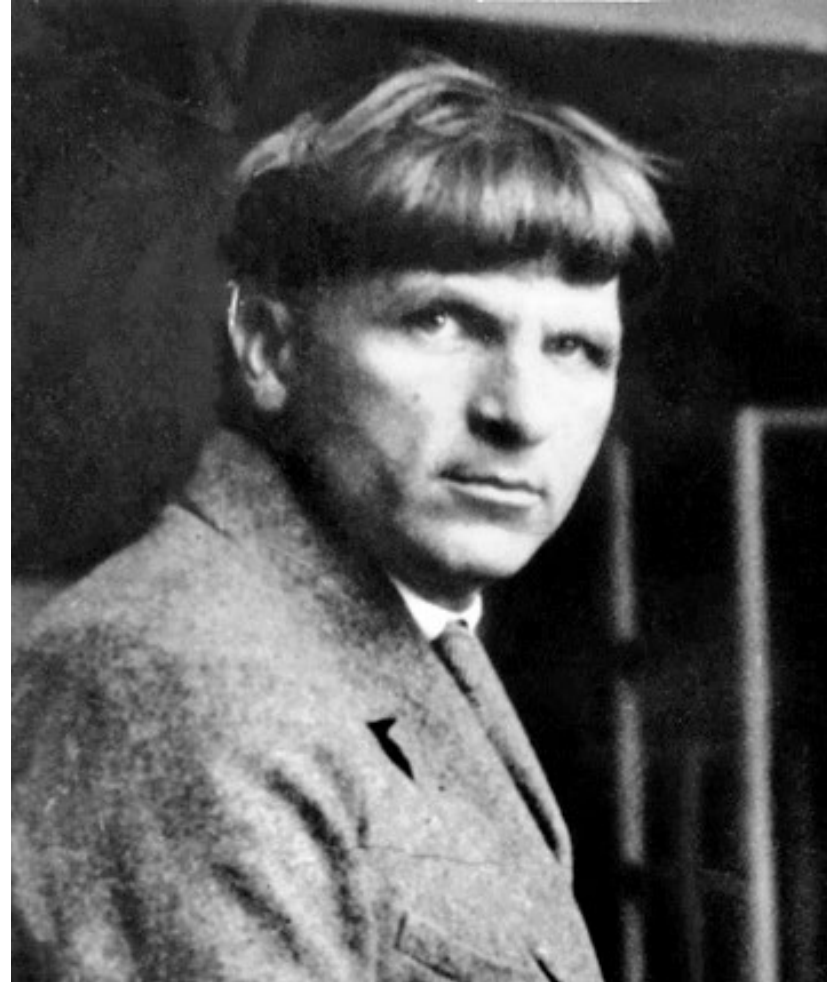

Олександр Тисовський
[1886–1968], педагог, засновник Пласту,
автор підручника «Життя в Пласті» [1921]

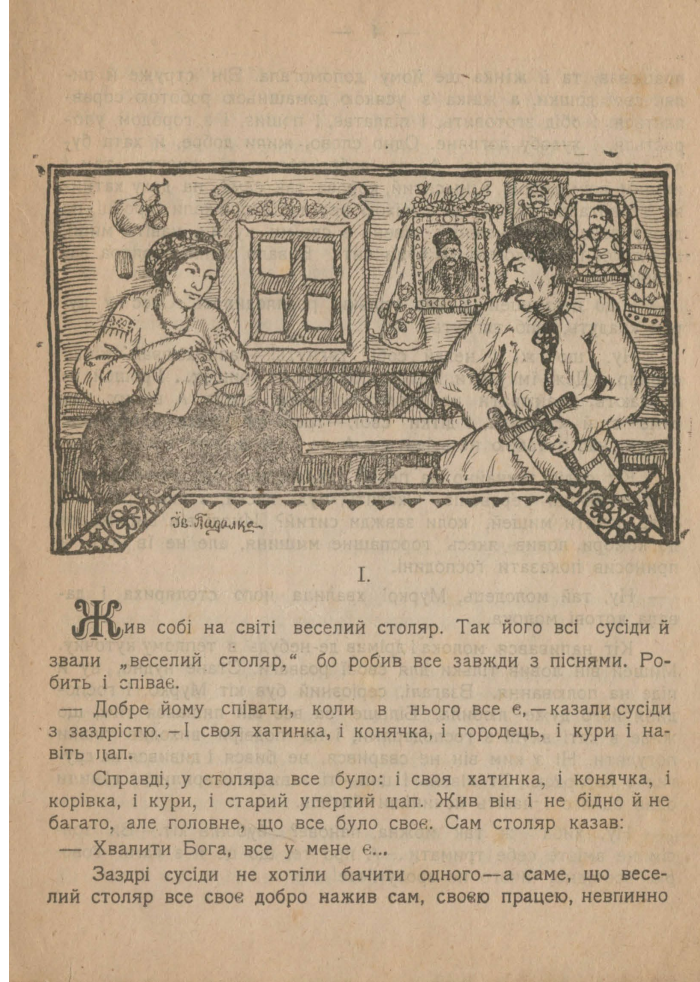

Петро Франко
[1890–1941], педагог, співзасновник Пласту

Епістемологічна деколонізація. Внесок у національно-патріотичне виховання.
Створення дитячих і юнацьких організацій на національному ґрунті

Іван Падалка [1894–1937] , художник,
педагог

І.
Жив собі на світі веселий столяр. Так його всі сусіди й звали „веселий столяр,“ бо робив все завжди з піснями. Робить і співає.
— Добре йому співати, коли в нього все є, — казали сусіди з заздрістю. — І своя хатинка, і конячка, і городець, і кури і навіть цап.
Справді, у столяра все було: і своя хатинка, і конячка, і корівка, і кури, і старий упертий цап. Жив він і не бідно й не багато, але головне, що все було своє. Сам столяр казав:
— Хвалити Бога, все у мене є...
Заздрі сусіди не хотіли бачити одного — а саме, що веселий столяр все своє добро нажив сам, своєю працею, невпинно

Мамін-Сибіряк Д. Упертий цап [Малюнки Ів. Падалки].
Київ, 1917.

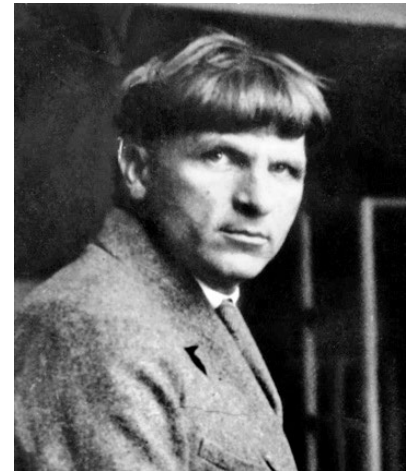

Епістемологічна деколонізація. Внесок у національно-патріотичне виховання.
Ілюстрування дитячих книг в національному стилі

I.

Жив собі на світі веселий столяр. Так його всі сусіди й

Контекстуалізація.

«контекст» - це «динамічне поєднання часу, простору, місця, персоналій», «плинне і взаємодіюче», «органічне і структуроване», «пережите тут і зараз» і «таке, що містить у собі втілену епістемологію» [Bodhi, 2022]

Контекстуалізація.

Контекст - категорія «українська педагогічна біографістика».

Потенційні лінії дослідження:

- біографія як життєпис,
- взаємодія педагога з іншими людьми,
- вплив історичних подій,
- індивідуальні особливості,
- ідентичність [ідентичності] педагога і його самоідентифікація,
- матеріальні умови роботи,
- гендерні аспекти,
- взаємодія з учнями,
- мова як педагогічний інструмент,
- роль педагога у формуванні національної ідентичності та ін.

Надія Світлична

[08.11.1936, с Половинкине Старобільського р-ну Луганської обл. – 08.08.2006, м. Матаван, США, похована у Києві на Байковому цвинтарі],

філологиня, педагогиня, журналістка,
учасниця правозахисного руху.

Директорів інституту
педагогіки УРСР

тов. Метеліву В.Т.

від ст. лаборанта сек-
тора методики мови
Світличної Надії Ом.

Заява.

Тільки я не хочу, щоб мої
по сектору мали не-
можливості через те, що я
участь у вшануванні
М. Шевченка 22 трав-
ня р., прошу звільнити
від виконання служб-
овов'язків. Прошу зробити
до 10 червня.

1967 р.

Н. Свѣл.

Заява Надії Світличної від 3 червня 1967 р.
з проханням звільнити її від виконання
службових обов'язків лаборанта сектора
методики мови Інституту педагогіки УРСР.

Архів Інституту педагогіки НАПН
України. Т. 39.

Діалогічна історіографія.

покладається на ідею співіснування та розглядає знання як інструмент діалогу, а не як визначення істини, акцентуючи на діалогічній природі знання

Василь Олександрович Сухомлинський

Другого вересня раптово помер Василь Олександрович Сухомлинський — відомий педагог, Герой Соціалістичної Праці, заслужений учитель УРСР, член-кореспондент Академії педагогічних наук СРСР, директор Павлівської середньої школи Кіровоградської області.

В. О. Сухомлинський народився 15 серпня 1918 року в с. Омельник Онупрїївського району Кіровоградської області в сім'ї селянина-бідняка.

З 1935 року навчався в Кременчуцькому педагогічному інституті. Після закінчення другого курсу пішов працювати вчителем і одночасно продовжував навчатись у Полтавському педагогічному інституті, який закінчив у 1939 році.

Під час Великої Вітчизняної війни Василь Олександрович — політрук роти. Був тяжко поранений. Після лікування в 1942—1944 роках працював директором Увинської середньої школи Удмуртської АРСР, а з квітня 1944 року — завідувачим Онупрїївським райвно Кіровоградської області.

В 1947 році Василя Олександровича на його прохання було призначено директором Павлівської середньої школи Онупрїївського району, де він беззмінно працював до останніх днів свого життя. Тут розгорнулася плідна діяльність педагога-вченого. В 1955 році Василь Олександрович успішно захистив дисертацію і йому було присвоєно вчену ступінь кандидата педагогічних наук, а в 1957 році його обрали членом-кореспондентом Академії педагогічних наук РРФСР. З 1968 року В. О. Сухомлинський — член-кореспондент АПН СРСР.

Ім'я В. О. Сухомлинського широко відоме педагогічній громадськості в нашій країні і далеко за її межами. Його наукові праці, численні статті й виступи з великим інтересом сприймалися учительством. Вони ввійдуть у скарбницю педагогічної думки.

Перу В. О. Сухомлинського належить понад 30 книг і велика кількість статей з різних питань навчання і виховання підростаючого покоління. Значне їх число видано в багатьох країнах світу.

П. Ю. Шелест, В. В. Щербицький, О. П. Ляшко, І. К. Лутаєв, Ф. Д. Овчаренко, П. Т. Тронько, М. О. Прокоф'єв, В. М. Хвостов, Т. П. Янушківська, В. В. Цветков, П. П. Удовиченко, М. М. Кобильчак, П. С. Кошевіч, М. П. Шевченко, І. В. Николаєнко, Г. С. Костюк, В. І. Чепелев, Н. М. Парф'єнова, С. П. Заволока, М. А. Хлоп'ячий, Д. Ю. Стельмухов, В. Д. Іванов, В. Т. Упиренко, Г. Г. Арищенко.

Сумлінна праця та ратні подвиги В. О. Сухомлинського високо оцінені партією та урядом. Йому присвоєно високе звання Героя Соціалістичної Праці, заслуженого вчителя УРСР. Він нагороджений двома орденами Леніна, орденом Червоної Зірки та багатьма медалями.

Пішов з життя видатний педагог-комуніст, чудова людина, яка всі свої сили, знання й досвід віддавала улюбленій справі — навчанню й вихованню підростаючого покоління.

Світла пам'ять про В. О. Сухомлинського назавжди збережеться в серцях усіх, хто його знав.

Деколоніальний підхід:
аналіз некролога Василю Сухомлинському.
Радянська школа. 1970. № 10. С. 109

Теоретичні контури деколоніального підходу:

1. деколоніальна педагогіка,
2. деколоніальність,
3. епістемологічна деколонізація,
4. контекстуалізація,
5. діалогічна історіографія.

PEDAGOGICAL
MUSEUM
of UKRAINE

Дякую за увагу

Слава Україні!

amihno@ukr.net